טז: אור לארבעה עשר פרק ראשון פסחים

דם שאינו נשפך במים אינו מכשיר. הקשה ה"ר יעקב דלולינ"ש מ"כ דם מיה ועוף דטעונים כיסוי לא יהיו מכשירים דכיון דטעונים כיסוי לא תשיב נשפך כמים דאמרינן כפ' כיסוי הדם (חולין פד: ושם) אמרימו מיה בכלל בהמה לסיממים אימא נמי בהמה בכלל מיה לכיסוי ומשני אמר קרא על הארץ תשפכנו כמים אלמא דם מיה לא תשיב נשפך כמים ולאו פירכא היא דכל דם הנשפך כמים לארץ ואין צריך לקבלו בכלי כגון דם מיה הוקש למים לענין כיסוי היה ראוי להקישו למים אי לאו דגלי קרא להיפך: **מדרבנן** ודלא כרבי יוסי בן יועזר. ה"מ לאוקמא מדאוריימא וכמ"ד טומאת משקין דאוריימא אלא נימא לאוקמא מדרבנן וסבר האי תנא מאי נטעמא הכשר כמו שאמר רב: **על הבשר.** כפ' כילד צולין (לקמן עח.) אמרינן לר"מ דאמר יש דם אע"פ שאין בשר הצין מרלה על המאכלות למאי הלכתא לאקבועי כפגול ולאפוקי מידי מעילה ולא כמ"ש דפי' דלא אמ' אלא כר' יהושע: **ה"ג ר"ת אם עון פיגול הוא נושא הרי בבר נאמר לא יחשב ואם עון נותר הרי כבר נאמר לא ירצה.** דהכי איתא במסקנא בהדיא בפ"ב דזבחים (ב) דדרש תרוייהו מחד קרא אריבא דפרשת לו וריבויא דקרא דכתיב ביום השלישי מוקי למתשב לאוכלו חוץ לזמנו ומיפא במתשב לאוכלו חוץ למקומו ובמ"ב אהאי קרא לו איתא אהי גירסא ובמ"ב דבריהם איפכא על פי ת"כ דפרש' קדושים דהתם ודאי דרש מקרא זוטא ואותה ברייתא' נשנית לפי מה שרלה הגמרא בזבחים במתני' ללמוד חוץ למקומו מקרא זוטא דקדושים ולכל הפי' ק"ק אמאי נקט עון פיגול בריש מ: **הא** אינו נושא אלא עון טומאה שהותרה מבללה. תימה לר"ת למ"ל שהותרה מבללה מיפוק ליה דליפא לאוקמא לקרא אלא בהכי דמפרש אי עון פיגול וכו' ואור"ת משום דקרא משמע דלא מרלה אלא דבר שיש לו היתר בשום מקום דכתיב בסיפא דקרא לרצון להם ופיגול ונותר נמי הותרו מבללם במנחת כהנים ובמנחת נסכים דתנן בפ' ב"ש (זבחים מג: ושם) דאין חייבים עליהם משום פיגול ועוד דפיגול חוץ למקומו הותר מבללו בבמה וכן משמע בהקומץ רבה (מנחות כה.) דפריך אימא עון שמאל שהותר מבללו ביום הכפורים אמר קרא עון עון שהיה בו ותמיתיו והיינו משום דאלרלון סמיך וה"ק עון שהוא לרצון וא"ת הרתם פריך נמי ואימא עון יולא דהותר מבללו בבמה ומשני לרצון להם לפני ה' עון דלפני הש"ש הוא נושא ולא יולא וא"כ בפיגול דחוץ למקומו נמי אימא הכי ומאי קאמר אם עון פיגול וכו' וי"ל דיולא ודאי אינו לפני ה' אבל מתשב להוליא לפני הש"ש קרינן ביה: רביעי

אם אינו עון לחוץ לזמנו תנהו עון לחוץ למקומו הרי כבר נאמר לא ירלה בקדושים תהיו דדפרשינן ואם עון יותר מתשבת עותר ששמטו על מנת להותיר ולאכלו חוץ לזמנו הרי כבר נאמר לא יחשב ואם האחל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי וגו' (ויקרא ז) ואחרינן בזבחים (קט.) ובתורת כהנים[2] במתשב לאכול שלא בזמנו ביום השלישי הכתוב מדבר וכתיב לא יחשב לו אלמא נית לה תקנתא. ורובא גרסי איפכא אם עון פיגול הרי כבר נאמר לא יחשב ומוקמינן ליה לפיגול חוץ לזמנו שכן לשונו בכל הגמרא ואם עון נותר הרי כבר נאמר לא ירלה ומוקמי' ליה בנותר ממש ולא יתכן הדא דלא כתב לא ירלה אלא במתשבת חוץ למקומו וחוץ לזמנו ועוד אי נותר ממש למאי לא ירלה אי לאכשורי קרבן הרי כשר ועומד הוא משעה שנעשו עצודות דמו בהכשר דאמרינן בתורת כהנים[2] או אינו אלא באוכל מזבחו ביום השלישי הכתוב מדבר וכי אפשר לומר כן מאחר שהוכשר חוזר ויפסל ואם לא ירלה לא יתכשר האוכל עותר קאמר וכי יש כפרה למייני כריתות ועוד לא ירלה הקרבן משמע ותו מי איצטריך למימר דלית לא מכפר על המחייב כרת והא עון הקדשים כתיב ולא עון האוכלים. וכליגא קמא גרסי' בתורת כהנים ועיקר הוא והאי דקרי ליה להאי פיגול ולהאי נותר משום דתורת כהנים מדרש הוא ונקט ליגא דקרא: **הא.** כמו הרי כלומר הרי יש לך להבין על כרחך שאין לך עון הקדשים שיוכל לית לרלות עליו אלא עון טומאה ומאי שנא טומאה מפסול יולא ושאר הפסולין: **שהותרה מבללה בלבור.** דנלחית מפני קרבן לבור דכתיב במועדו[3] ואפי' בשבת ואפי' בטומאה (עז.) וכיון דהיקלתה אלמא לכך היקלתה אף בימיד שלא הותרה אלא לכתחלה בלא לית לה תקנתא דאם לא יתכשר ולא יולא ומ"מ נטמא דם שהכפרה תלויה בו אלמא דם מקבל טומאה: **לא עומאם קמלין.** שהקומץ מתיר את המנחה כדם המתיר את הזבח וכל הכפרה תלויה בו. והוא הדין דמלי לשנויי לא בטומאת בשר ואכל ואליבא דר' יהושע בעי לית לאמר אם אין בשר אין דם אלא ניחא ליה לאוקמיה כדברי הכל: **בשר קדש.** שרק לשון קדש היה בארץ (מלכים ח יד) טומאה. והיה חגי הנביא בודק את הכהנים בשנת שתים לדריוש שהיה בנבין בית שני לידע אם בקיאין בהלכות טומאה לפי שנשתכח מהן בגולה שלא נתעסקו בה בקדשים: **ונגע בכנפו.** באותו כנף שהשרץ בו כלומר השרץ עצמו ועל כרחך הכי הוא דאי משום כנף שהוא לראשון כוליה בגד נמי לראשון הוי ומאי אירע דנקיט כנף אלא משום שרץ שהשרץ עצמו נגע אל הלחם והלחם אל המזיד והמזיד אל היין והיין אל השמן או אל כל מאכל היקדש כלום נטמא האחרון הזה שהוא רביעי בקודש דלחם ראשון ומזיד שני יין שלישי ושמן רביעי. מזיד תבשיל כמו ומזיד עדשים (בראשית כה) יין ושמן של נסכים: ואמר

דם הממלים. אינו ראוי לזריקה דכתיב[6] כי הדם הוא (הנפש) בנפש יכפר דם שהנפש יולאה בו מכפר ושאין הנפש יולאה בו אינו מכפר. אלמא נשפך כמים ואינו מכשיר כדרבי יוסי בר' חנינא: **דאפי' בחולין לא מכשיר.** כדמפרש טעמא: **קיבלה מיניה ר' שמואל.** לפירושא דהאי טעמא מרבי זירא אמאי לא מכשיר דם הממלית לפי שאינו קרוי דם והקרוי דם קרוי משק' כדכתיב (במדבר כג) ודם חלליה יאכלו ומכשיר דכתיב[7] וכל משקה וגו' ואוקימנא אהכשר [ע"א] ושאינו קרוי דם אינו קרוי משקה: **הורלה.** קרבן לבעלים דמרלה לין בדלקמן: **במזיד לא הורלה.** להיות בשר קרבן נאכל להכהנים דקנסה הוא אבל בעלים מתכפרו דלאמרינן בינמות בהאשה רבה (ד' 5.) דכיון דמדאוריימא מרלי נמי אמזיד לא מלו רבנן למימר ליה זיל לייתי חולין לעזרה. קתני מיהת דם שנטמא אלמא דם קדשים שהוא משקין בית מטבחיא מקבל טומאה אלמא משקין טומאת עלמן דאוריימא ודכן דיוסף בן יועזר מלטמא אמרים הוא וקשיא לרב: ומשני **לעולם עומאם משקין דרבנן.** והך עומאת דם דרבנן היא ודקשיא לך הא העיד יוסף בן יועזר דגזירת רבנן לא אגזור אמשקי בית מטבחיא האי תנא לית ליה דיוסף בן יועזר: **על הדם ועל הבשר ועל החלב.** כין שנטמא הדם כין שנטמא הבשר כין שנטמא החלב הלין מרלה. ולא שיהא בשר טמא נאכל דאין לין מטהר ודומה לא תעשה דוהבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל[1] אלא לר' יהושע (לקמן עז.) אם אין בשר אין דם וקאמר ואל כל מאכל היקדש ויענו הכהנים ויאמרו לא: חני כ יב

רבינו חננאל

והרי דם הממצית שאין מתקבל. כלומר שאין מתכפרין בו ואינו מכשיר. ואפקינא הנח לדם הממצית שאינו דם, שנאמר כי הדם הוא הנפש דם שהנפש יוצא בו הוא קרוי דם ואמרינן התם איזהו דם הנפש כל זמן שמקלח, יצא דם הממצית שהוא שותת. ואע"ג דתנן ר' יהודה מחייב בדם הממצית, הרי אמרינן עלה מודה היה ר' יהודה לענין כפרה שאינו מכפר. והא לא דיין שהן דכן קתני, כלומר דכן לשון משקין הרבה הוא ואיך תאמר תרגומה אדם לבדו ועלתה בקשיא. ת"ש דם שנטמא דוריקי בשוגג הורצה במזיד לא הורצה. אלמא הדם מטמא. ושנינן טומאת הדם מדרבנן הוא ולא כיוסף שהעיד על משקה ביה מטבחיא רבן. ת"ש על מה הצין מרצה כו', ושנינן כדשנינן לעילא. תרב אקשינן מיהא, ונשא אהרן את עון הקדשים וכו', מאי לאו טומאת דם. והנה הדם מטמא וצריך כפרה. ודחינן לא טומאת קנצים, כלומר אם נטמא קומץ המנחה והקריבו, אותו העון נושא הצין. כדהנינן נטמאו הקומץ והקריבו הצין מרצה. יצא הקריבו אין הצין מרצה. ת"ש הן ישא איש בשר קדש בכנף בגדו הנגע בכנפו אל הלחם ואל הנזיד ואל היין ואל השמן ואל כל מאכל היקדש ויענו הכהנים ויאמרו לא.

עין משפט נר מצוה

קיז א מיי' פ"י מהל' טומאת אוכלין ה"ב: ב [ומיי' פ"ח מהל' פסולי המוקדשין הל' לח]:

הגהות הב"ח

(א) גמ' הולכה מדרבנן ודלא כר' יוסף בן יועזר אים צריך ס"ל וכן לקמן:

מוסף רש"י

בשוגב. קבסיר אין קרבנות מקבלין טומאה (מנחות כה:). הורצה. להלין הלכה ומותר בבר מלכלה (ביסין נד:). בבמזיד לא הורצה. קנסה דרבנן הוא, ולא שיבא אחר, דל"ב נמלאו ב"ד מתמין לעקור דבר תן הטורה יכהנים חולין לעזרה, אלא לא הולכה להתיר בבר מלכלה אבל בעלים נתכפרו (בחים מה: ע"פ ינמות כ:) ואע"פ שאין מלכה, קנסוהו רבנן אלא יהא בבר מאכל, אבל בעלים מיהו מתכפרי דאי ניתי חולין לעזרה, ויהא דמאוריימא אתי (ביומא ז:) וכך זריקת מזיד אינה דרבנן הוא, דמאוריימא אזרק לכתחילה הלין מלכה (ביסין נד:). על מה הצין מרצה. דכתיב ונשא אהרן את עון הקדשים, שילו לבעלים (ביומא ז:). באונס. שנטמא בבל כרתו, אבל מזיד ולבן אלא מלכה היא, אלא אידי דתני אונס תני לבן (מנחות כה: וכעי"ז ביומא ז:). וכי איזה עון הוא נושא. אחה עון יולא הלין שיהא בבר (ביומא ז:). אם עון פיגול. אם לא יחשב (ביומא ז:). אם עון נותר. אם לא ירלה (ביומא ז:). אם עון פיגול. דאמרינן (כח.) שליפי זה (זבחים כב:). הרי בבר נאמר לא ירצה. דקדושים תהיו, פיגול הוא לא ירלה, ואוקימנא בחוץ לזמנו (ביומא שם). אם לא נותר. מתשבת נותר בתשב בשמיטה בל מנת לאוכלו חוץ לזמנו (שם) בפסול מתשבת טחר, שחישב לאוכלו לאחר שנעשה בלה, דהיינו מתשבת חוץ לזמנו (זבחים כב:). הרי בבר נאמר לא יחשב. דמקרא אחר לא יחשב, ואוקמינן במתשבת חוץ לזמנו (שם ושם ע"ש ארוכה). הא אינו נושא אלא. הא לבן מעתה אי אתה מולא עון עשה אלא עון קרבן שיתאכל, ומאי שנא דשניין לה לקולא, דאילו ומליגי בה לחומר, שהותרה בלבור שבת אבל אינה מבלה לכתחלה, לבן יהא שלא הותרה אלא יהא הלין מרלה ויולה בעבור. דכתיב כתמיד מדבר בבר (במועדו אפילו בטומאה (מנחות כה:).

מסורת הש"ס

ב) יומא ז. ינמות 5. בעין נד. זבחים מה. מנחות כה., ג) [יומא ומכמות שם] לקמן פ: [מנחות כה:]. ד) [ס"ל כר' יוסף]. ד) יומא ז. זבחים כב. מנחות כה., ה) ויקרא ח. ו) [ויקרא יח]. ז) [ויקרא ז]. ח) [לקמן פ:]. ט) [ויקרא סוף פרשה ב ע"ר"ש]. י) [לו פרשה ח]. כ) [לו פרשה ח]. [וכן מזבחים כט.]. ל) [במדבר כח]. מ) [דף כח:]. נ) [ומוס' יומא ז: מילתא ב' מיהלי' על זה ומזבחים כב: וכן מנחות כה. מתני מיתין אחר].

תורה אור השלם

1. רַק חֲזַק לְבִלְתִּי אֹכֹל הַדָּם כִּי הַדָּם הוּא הַנָּפֶשׁ וְלֹא תֹאכַל הַנֶּפֶשׁ עִם הַבָּשָׂר: דברים יב כג
2. וַהֲבִיאֹ עַל מִצְחַת אַהֲרֹן וְנָשָׂא אַהֲרֹן אֶת עֲוֹן הַקֳּדָשִׁים אֲשֶׁר יַקְדִּישׁוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכֹל מַתְּנֹת קָדְשֵׁיהֶם וְהָיָה עַל מִצְחוֹ תָּמִיד לְרָצוֹן לָהֶם לִפְנֵי יְיָ: שמות כח לח
3. וְאִם הָאֹכֵל יֵאָכֵל בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי פִּגּוּל הוּא לֹא יֵרָצֶה: ויקרא יט ז
4. וְאִם הָאֹכֵל יֵאָכֵל מִבְּשַׂר זֶבַח שְׁלָמָיו בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יֵרָצֶה הַמַּקְרִיב אֹתוֹ לֹא יֶחְשַׁב לוֹ פִּגּוּל יִהְיֶה וְהַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מִמֶּנּוּ עֲוֹנָהּ תִּשָּׂא: ויקרא ז יח
5. הֵן יִשָּׂא אִישׁ בְּשַׂר קֹדֶשׁ בְּכָנָף בִּגְדוֹ וְנָגַע בְּכַנְפּוֹ אֶל הַלֶּחֶם וְאֶל הַנָּזִיד וְאֶל הַיַּיִן וְאֶל שֶׁמֶן וְאֶל כָּל מַאֲכָל הַקֹּדֶשׁ הֲיֻעַנוּ הַכֹּהֲנִים וַיֹּאמְרוּ לֹא: חגי ב יב

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com